

10.10.2018

Językoznawstwo

Kompetencje leksykalne uczniów w młodszym wieku szkolnym w Polsce i na Litwie (studium statystyczno-kognitywne)

Autor/Redaktor: Jovita Vaškevič-Buś

Wydawnictwo:: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

ISBN: 978-83-8084-071-3

Autorka porównała słownictwo uczniów w młodszym wieku szkolnym w Polsce i na Litwie. Odpowiedziała na pytanie, jaki jest zasób słownictwa oraz w jaki sposób polskie i litewskie dzieci konceptualizują obraz świata. Książka wpisuje się w badania kwantytatywne słownictwa uczniów, ich sprawności tworzenia tekstów, a także wiedzy o tym, jak najmłodsi przez pryzmat języka postrzegają świat, w którym żyją.

Monografia składa się z czterech rozdziałów. W rozdziale pierwszym przedstawiono genezę oraz definicje takich pojęć kluczowych, jak **język**, **kultura**. Ukazano w nim również poglądy polskich, rosyjskich i litewskich badaczy **językowego obrazu świata**. Rozdział drugi poświęcony jest prezentacji metodologicznych podstaw podjętych badań. Ukazano w nim problematykę pracy, cele oraz wykorzystane metody badawcze (między innymi statystyczne i analizy semantycznej tekstów). W rozdziale trzecim dokonano charakterystyki ilościowej słownictwa tekstów mówionych i pisanych uczniów szkół wileńskich i krakowskich. Przedstawiono w nim rozkład statystyczny wszystkich części mowy w słowniku i tekście. Omówiono także bogactwo słownikowe tekstów, czyli udział wyrazów o niskiej frekwencji (hapaks legomena, dis legomena i tris legomena). W rozdziale czwartym, najobszerniejszym, zaprezentowano najbardziej typowe wyrazy tematyczne i kluczowe, autosemantyczne (rzeczowniki, przymiotniki, czasowniki, przysłówki) oraz gramatyczne (zaimki, przyimki, spójniki, partykuły, liczebniki), wyekscerpowane z tekstów mówionych i pisanych obu grup badawczych. Dokonano również analizy semantycznej tych wyrazów na tle szerokiego kontekstu ilustrującego sposób ich użycia w czynnym języku mówionym i pisanim dziewięciolatek z Wilna i Krakowa.

Spis treści

Wstęp 5

1. Rozważania teoretyczne 8

1.1. Język a kultura 8

1.2. Językowy obraz świata 18

1.3. Tekst mówiony a tekst pisany 29

1.4. Stan badań nad słownictwem dzieci 32

2. Metodologiczne podstawy badań 43

2.1. Cel pracy 43

2.2. Problematyka badawcza 44

2.3. Metody, techniki i narzędzia badawcze 45

2.4. Teren, organizacja i przebieg badań 46

3. Struktura statystyczna tekstu mówionego i pisanego dzieci wileńskich i krakowskich 48

3.1. Bogactwo słownikowe tekstów 49

3.2. Słownictwo najczęstsze 54

3.3. Części mowy w słowniku i tekście 75

3.4. Ugrupowania części mowy w słowniku i tekście 86

4. Analiza gramatyczna i semantyczna wyrazów tematów i wyrazów kluczy 90

4.1. Wyrazy autosemantyczne 92

4.1.1. Rzeczowniki 92

4.1.2. Przymiotniki 122

4.1.3. Czasowniki 146

4.1.4. Przysłówki 163

4.2. Wyrazy gramatyczne 175

4.2.1. Zaimki 175

4.2.2. Przyimki 182

4.2.3. Partykuły 199

4.2.4. Liczebniki 211

4.2.5. Spójniki 215

Zakończenie 221

Wykaz skrótów 223

Bibliografia 224

Strony: 240 + CD

Słowa kluczowe: językoznawstwo, szkoła, obraz świata